



Ὁ Μεγάλος Ἀγιασμός

α) Συνέβη... «Συνέβη τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2001 στὸν κ. Κ.Ζ. καπετάνιο. Ἐπλεε (μοῦ διηγήθηκε ὁ ἴδιος), μ' ἓνα παλιὸ καὶ προβληματικὸ καράβι, ἀπὸ Πάτρα γιὰ Πειραιά.

Πλησιάζοντας στὸν Κορινθιακὸ κόλπο καὶ στὸν Ἰσθμό, φύσηξε δυνατὸς ἀέρας, ἴσα μὲ δέκα μποφὼρ! Ἀπὸ τὶς δωδεκάμιση τὴν νύχτα μέχρι τὶς δυόμιση τὰ ξημερώματα, ὁ καπετάνιος προσπαθοῦσε νὰ κυβερνήσῃ τὸ καράβι, ἀλλὰ ματαίως! Ἐπὶ δύο ὥρες τὸ καράβι γύριζε σὰν σβούρα (ὅπως μοῦ ἔλεγε χαρακτηριστικά). Τὸ χειρότερο : «Σέρνονταν» στὰ βράχια. Ὅλο καὶ πλησίαζε. Ὁ κίνδυνος ἐγγύς!

Ὁ καπετάνιος ἔριξε στὴν θάλασσα μερικὲς σταγόνες ἀπὸ τὸν Μεγάλον Ἀγιασμό (ποῦ εἶχε στὸ εἰκόνισμα τοῦ καραβιοῦ), καὶ ἔγινε τὸ ἐξῆς παράδοξο : Γύρω - γύρω στὸ καράβι καὶ μόνο στὸ καράβι, ἡ θάλασσα γαλήνευε καὶ τὸ καράβι ἔπλεε σὲ ἡρεμα νερά! Καὶ ἐνῶ (λόγω θαλασσοταραχῆς) ἀπαγορευόταν νὰ διαπλεύσῃ τὸν Ἰσθμό, τὸ σαπιοκάραβο πέρασε ἀπέναντι, πλέοντας σὲ γαληνεμένη θάλασσα!! Οἱ πάντες στὸ καράβι ὁμολόγησαν, πὼς ἦταν θαῦμα.» (ΑΡΧΙΜ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ, ΜΙΚΡΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΓΙΑΣΜΟΣ, σελ. 27).

«Ὁ κ. Δ.Σ. ἀπὸ ὄρεινὸ χωριὸ τῆς Ναυπακτίας (Αἰτωλ/νίας) διηγεῖται : Παλαιότερα οἱ χωριανοὶ του, ἀνήμερα τῶν Θεοφανείων, ἔθαβαν στὰ ἀμπελοχώραφά τους σὰν φυλακτό, ἓνα μπουκαλάκι μὲ Μεγάλον Ἀγιασμό. Καὶ ὁ Ἀγιασμός θαμένος στὸ χῶμα, φύλαγε (!) προστάτευε τ' ἀμπέλι! Ἐνῶ γύρω - γύρω καὶ σ' ὅλα τὰ χωράφια ἔπεφτε χονδρὸ χαλάζι, προκαλώντας καταστροφές, στ' ἀμπέλι καὶ μόνο στ' ἀμπέλι ποῦ ἔκρυβε τὸ ἀγίασμα, δὲν ἔπεφτε σταγόνα!» (ΑΡΧΙΜ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ, ΜΙΚΡΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΓΙΑΣΜΟΣ, σελ. 26).

Ἦδη προαναφέραμε, πὼς δίδεται πρὸς παρηγορία καὶ ἐνίσχυση στοὺς πιστοὺς, ποῦ δὲν πρέπει νὰ Κοινωνήσουν. Ἡ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ λέγει· «ἵνα πάντες οἱ ἀρϋόμενοι καὶ μεταλαμβάνοντες ἔχοιεν αὐτό (τὸ ἀγιασμένο ὕδωρ) πρὸς ἰατρειάν παθῶν, πρὸς ἀγιασμόν οἴκων, πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον» καὶ «δαίμοσιν ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίαῖς δυνάμεσιν ἀπρόσιτον». Δηλαδή νὰ ὠφεληθοῦμε μὲ κάθε τρόπο, νὰ ἀγιάσουμε τὰ σπιτία μας, νὰ γιαιτρευτοῦμε ἀπὸ τὰ πάθη μας καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ κάθε κακὴ καὶ δαιμονικὴ ἐνέργεια.

Εἶναι ἀνάγκη ἀδελφοί μου νὰ μάθουμε, στίς ὅποιες δυσκολίες μας, νὰ μὴν ἀναζητοῦμε διεξόδους σὲ «ξόρκια», σὲ μάγια, σὲ ἀπίθανα καὶ ἀφελῆ παρασκευάσματα καὶ στίς μεθοδεῖες τοῦ πονηροῦ. Ὡς συνειδητὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ταμειοῦχος τῆς Θείας Χάριτος, ἄς γινώμεθα μέτοχοι τῶν ἐγκυρων ἀγιαστικῶν μέσων της, ἓνα ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ὁ Μέγας Ἀγιασμός, σύμφωνα μὲ τὶς ὑποδείξεις καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Πνευματικοῦ μας.

Οἱ τακτικῶς ἐξομολογούμενοι, καὶ νηστεύοντες σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μεταλαμβάνοντες τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, εἶναι ἔτοιμοι νὰ πιοῦν Μέγα Ἀγιασμό, κατὰ τὸ διήμερο τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων. Ὅσοι λαμβάνουν αὐτὸν περιστασιακῶς πρέπει νὰ νηστεύουν, κατὰ τὴν ὑπόδειξη τοῦ Πνευματικοῦ τους. Τέλος, οἱ ἐκτάκτως μεταλαμβάνοντες, λόγω ἀσθενειῶν, κινδύνων κ.λ.π., μὲ ἢ χωρὶς νηστεία ἄς φροντίσουν νὰ μὴν ὑστεροῦν σὲ πνευματικὴ νηστεία, δηλαδή νὰ ἀπέχουν «ἀπὸ παντὸς μολισμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ» (Β' Κορ. 7,1).

β) Τὸ νερὸ ποῦ δὲν χαλᾷ ποτέ. Τὴν ἡμέρα τῶν Θεοφανείων τελεῖται ὁ Μεγάλος Ἀγιασμός. Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, αὐτὴν τὴν Με-γάλην Ἡμέρα, ἐκκλησιαζόμεστε καὶ παρακολουθοῦμε στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας τὴν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ. Αὐτὸ ποῦ θὰ δοῦμε, εἶναι τὸ νερὸ στὴν κολυμβήθρα, τὸν Τίμιον Σταυρό, τοὺς ἱερεῖς νὰ εὐχονται καὶ τοὺς ψάλτες νὰ ψέλνουν. Σίγουρα ὅμως, δὲν μπορούμε νὰ δοῦμε καὶ νὰ παρατηρήσουμε, τὴν ἀ-όρατη ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀγιάζει τὸ νερό. Βεβαιότατα ὅμως διαπιστώνουμε, ὅτι τὸ ἀγιασμένο αὐτὸ νερό, ἢ ὅπως τὸ ὀνομάζουμε, ὁ Μεγάλος Ἀγιασμός, παραμένει ἀναλλοίωτο καὶ φρεσκό-τατο γιὰ πάντα, δὲν χαλᾷ ποτέ.

γ) Τὸ νερὸ τοῦ Βαπτίσματος. Ἡ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ, ἔλκει τὴν καταγωγὴν της, ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος.

Τὴν νύκτα τῶν Θεοφανείων, ὅπως καὶ τὸ Πάσχα καὶ τὴν Πεντηκοστή, γινόταν ἡ Βάπτισμα τῶν Κατηχουμένων. Ὁ ἅγιος Αὐγουστίνος (5ος αἰώνας μ.Χ.), ὁ Ἀντώνιος προσκυνητὴς τῶν Ἱεροσολύμων (570 μ.Χ.) καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μᾶς πληροφοροῦν, πὼς οἱ πιστοὶ εἶχαν διαπιστώσει τὶς θαυματουργικὲς καὶ ἱαματικὲς ιδιότητες τοῦ νεροῦ τοῦ Βαπτίσματος. Ἔτσι ἔπαιρναν ἀπ' αὐτὸ στὸ σπίτι τους γιὰ εὐλογία, ράντιζαν τὰ χωράφια τους, τὰ δένδρα τους καὶ τὰ ἀμπέλια τους καὶ οἱ ναυτικοὶ τὰ πλοῖα τους. Καὶ μάλιστα τὸ διατηροῦσαν ὁλόκληρο τὸ ἔτος σὰν «φυλακτό». Ἡ συνήθεια αὕτη γενικεύθηκε καὶ παγιώθηκε. Ἀποτέλεσμα ὁ συνωστισμός καὶ ἡ ἀταξία στοὺς Ναοὺς. Ἀπὸ τὴν μιὰ οἱ Κατηχούμενοι περίμεναν νὰ Βαπτισθοῦν, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ πιστοὶ μὲ τὰ δοχεῖα τους στὴν σειρά, γιὰ νὰ ἀντλήσουν τὸ ἀγιασμένο ὕδωρ.

Πρὸς ἐπίλυση τοῦ προβλήματος καὶ ἐξυπηρέτηση ὅλων τῶν πιστῶν, τὸ 484 μ.Χ., ὁ πατριάρχης Ἀντιο-

χείας, Πέτρος ὁ Κναφεύς, ὥρισε, ὁ μὲν καθαγιασμός τῶν ὑδάτων νὰ γίνεται τὸ ἀπόγευμα τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων, ἡ δὲ Βάπτισις τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς. Στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ὁ θεσμός τῶν Κατηχουμένων ἐξέλιπε. Ὅποτε μὲ βάση τὴν ἀκολουθία τοῦ Βαπτίσματος, δημιουργήθηκε ἡ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται ἕως σήμερα. Ἔτσι ὁ Μέγας Ἀγιασμός, τελεῖται πλέον, δύο φορές κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἔτους. Τὴν παραμονὴ καὶ ἀνήμερα τῶν Θεοφανείων.

δ) Τὶ εἶναι. Ὁ Μέγας Ἀγιασμός εἶναι μία τελετουργικὴ πράξις. Μὲ τὶς εὐχές, τὴν ἐπικλήση καὶ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μὲ τὴν ἐμβάπτισις καὶ εὐλογία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τὸ ὕδωρ, τὸ τελευταῖο καθαγιάζεται. Ἐκεῖ ἐπικρατῇ νὰ ὀνομάζουμε «Μέγας Ἀγιασμός» καὶ τὴν τελετουργικὴν πράξιν ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο τὸ ἁγιασμένο νερό.

Πιστεύουμε πὺς ἡ μετάληψις καὶ ὁ ραντισμός μὲ Μέγας Ἀγιασμό μᾶς ἁγιάζει, μᾶς θεραπεύει καὶ μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ κάθε κακόν. Ἐκεῖ δύναμις ἱερατικῆς ψυχῶν καὶ σωμάτων καὶ ἀποτρεπτικῆς τῶν ἀντικειμένων ἐνεργειῶν, ὅπως ἡ μαγεία καὶ ἡ βασκανία. Εἶναι ἴδιος καὶ ἀπαράλλακτος μὲ τὸ νερό τοῦ Βαπτίσματος. Ἐκεῖ τέτοια χάρις καὶ δύναμις, ὥστε ἀναγεννᾷ καὶ ἀνακαινίζει ὁλόκληρον τὸν ἄνθρωπον. Ἔτσι σήμερα, ἂν σὲ κάποιον Ναὸ γίνῃ Βάπτισις ἀνήμερα τῶν Θεοφανείων, ὁ ἱερεὺς δὲν «διαβάζει» ἐκ νέου τὴν εὐλογία τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ ρίπτει Μέγας Ἀγιασμό στὸ νερό τῆς κολυμβήθρας καὶ συνεχίζεται ἡ Βάπτισις.

Ὁ πιστὸς καὶ ταπεινὸς Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς γίνεται ἀποδέκτης μεγάλων χαρισμάτων, εἴτε ψηλαφῇ τὸ σκεῦος (π.χ. μπουκαλάκι) ποὺ περιέχει τὸν Μέγας Ἀγιασμό εἴτε χρίεται, ἢ μεταλαμβάνει ἐξ' αὐτοῦ, σύμφωνα μὲ τὴν εὐχή· «Δὸς πᾶσι, τοῖς τε ἀποτέμνοις, τοῖς τε χριόμενοις, τοῖς τε μεταλαμβάνουσι, τὸν ἁγιασμόν, τὴν εὐλογίαν, τὴν κάθαρσιν, τὴν ὑγίαν».

ε) Τὶ δὲν εἶναι. Προσοχή, δὲν εἶναι Μικρὸς Ἀγιασμός. Ὁ Μικρὸς Ἀγιασμός τελεῖται μὲ τὴν ἑναρξιν τοῦ μηνὸς ἀλλὰ καὶ ὅποτε ὑπάρχει ἀνάγκη. Μπορεῖ νὰ γίνῃ σὲ Ναοὺς, σὲ σπίτια, σὲ καταστήματα, σὲ σχολεῖα, σὲ χωράφια καὶ αὐτοκίνητα καὶ ἄλλου. Ὁ Μέγας Ἀγιασμός τελεῖται μόνον δύο φορές τὸν χρόνο, τὴν 5ην καὶ 6ην Ἰανουαρίου.

στ) «Κοινωνία» μὲ Μέγας Ἀγιασμό. Σὲ κάποιους ἀδελφούς μας, ποὺ δὲν πρέπει νὰ κοινωνήσουν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, μπορεῖ νὰ συσταθῇ ἀπὸ τὸν Πνευματικὸν τοῦς ἡ μετάληψις Μεγάλου Ἀγιασμοῦ. Αὐτὸ γίνεται γιὰ νὰ εὐλογηθοῦν, νὰ ἐνισχυθοῦν, νὰ δυναμώσουν καὶ νὰ συνεχίσουν τὸν ἀγῶνα τοῦς. Προσοχή, μόνον ἡ Θεῖα Κοινωνία μᾶς σώζει καὶ δὲν ἀντικαθίσταται. Ὁ Μέγας Ἀγιασμός δὲν μᾶς σώζει.

ζ) Φυλάσσεται. Φυλάσσεται καθ' ὅλην τὴν διάρκεια τοῦ ἔτους εἰς τοὺς Ναοὺς. Ἀπ' αὐτὸν μεταλαμβάνουν οἱ πιστοί, ὅταν ὁ Πνευματικὸς τοῦς πατὴρ κρίνει πὺς συντρέχουν λόγοι καὶ ὑπάρχουν οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις.

η) Χρησιμοποιεῖται. Ἦδη προαναφέραμε, πὺς δίδεται πρὸς παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυση στοὺς πιστούς, ποὺ δὲν πρέπει νὰ Κοινωνήσουν. Ἡ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ λέγει· «ἵνα πάντες οἱ ἀρϋόμενοι καὶ μεταλαμβάνοντες ἔχοιεν αὐτό (τὸ ἁγιασμένο ὕδωρ) πρὸς ἰατροῖαν παθῶν, πρὸς ἁγιασμόν οἰκων, πρὸς πᾶσαν ὠφέλειαν ἐπιτήδειον» καὶ «δαίμοσιν ὀλέθριον, ταῖς ἐναντίαις δυνάμεσιν ἀπρόσιτον». Δηλαδή νὰ ὠφεληθοῦμε μὲ κάθε τρόπο, νὰ ἁγιάσουμε τὰ σπίτια μας, νὰ γιατρευτοῦμε ἀπὸ τὰ πάθη μας καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ κάθε κακὴ καὶ δαιμονικὴ ἐνέργεια.

Εἶναι ἀνάγκη ἀδελφοί μου νὰ μάθουμε, στὶς ὅποιες δυσκολίες μας, νὰ μὴν ἀναζητοῦμε διεξόδους σὲ «ξόρκια», σὲ μάγια, σὲ ἀπίθανα καὶ ἀφελῆ παρασκευάσματα καὶ στὶς μεθοδεῖς τοῦ πονηροῦ. Ὡς συνειδητὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ταμειοῦχος τῆς Θεῖας Χάριτος, ἃς γινώμεθα μέτοχοι τῶν ἔγκυρων ἁγιαστικῶν μέσων τῆς, ἕνα ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ὁ Μέγας Ἀγιασμός, σύμφωνα μὲ τὶς ὑποδείξεις καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Πνευματικοῦ μας.

Οἱ τακτικῶς ἐξομολογούμενοι, καὶ νηστεύοντες σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μεταλαμβάνοντες τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, εἶναι ἔτοιμοι νὰ πιοῦν Μέγας Ἀγιασμό, κατὰ τὸ διήμερον τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων. Ὅσοι λαμβάνουν αὐτὸν περιστάσιωκῶς πρέπει νὰ νηστεύουν, κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Πνευματικοῦ τοῦς. Τέλος, οἱ ἐκτάκτως μεταλαμβάνοντες, λόγῳ ἀσθενειῶν, κινδύνων κ.λ.π., μὲ ἢ χωρὶς νηστείας ἃς φροντίσουν νὰ μὴν ὑστεροῦν σὲ πνευματικὴ νηστεία, δηλαδὴ νὰ ἀπέχουν «ἀπὸ παντὸς μολισμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ» (Β' Κορ. 7,1).

Πηγὲς καὶ βοηθήματα :

α). Συμβουλευτικὸ ἐγχειρίδιο Ὁρθοδόξου λατρευτικῆς ζωῆς, πρεσβ. Γεώργιος Καλπούζος.

β). Μικρὸς καὶ Μέγας Ἀγιασμός, Ἀρχιμ. Βασιλείου Μπακογιάννη.

γ). Περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ καὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, † Ὁ Πατρὼν Νικόδημος, (εἰδικὴ μελέτη δημοσιευμένη στὰ «Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας» τὸ ἔτος 1999).